

تحلیل محتوای فصلنامه اطلاع‌شناسی:

بررسی کتابسنجانه

چکیده

در این پژوهش، با استفاده از روش کتابسنجی به مطالعه کلیه مدارک فصلنامه اطلاع‌شناسی، از ابتدا تا آخرین شماره چاپ شده (۱۹) در بهار ۱۳۸۷، پرداخته شده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد تعداد ۱۵۹ مدرک به چاپ رسیده است که دارای ۱۶۴۳ منبع لاتین و ۶۹۸ منبع فارسی و ۶۶۹ منبع اینترنتی می‌باشد. از ۱۵۹ مدرک موجود، ۱۱۴ مدرک تألیف، ۱۴ مدرک ترجمه، ۱۸ مدرک گزارش، و ۱۳ مدرک نیز معرفی و نقد کتاب می‌باشد. نگرش نشاط با تولید یا مشارکت در تولید ۱۰ مدرک، و عباس حری با تولید یا مشارکت در تولید ۹ مدرک، به ترتیب در رتبه‌های اول و دوم تولید و چاپ مدرک در این فصلنامه قرار دارند. همچنین حمید کشاورز با چاپ ۲ مدرک ترجمه‌ای فعال‌ترین مترجم در این بررسی می‌باشد. ۱۹ پژوهشگر از استان تهران در تولید یا مشارکت در تولید مدارک این مجله فعالیت داشته‌اند. نویسندگان با مدرک کارشناسی ارشد کتابداری بیشترین فعالیت را در تولید مدارک این مجله داشته‌اند.

کلیدواژه‌ها

فصلنامه اطلاع‌شناسی، کتابسنجی

تحلیل محتوای فصلنامه اطلاع‌شناسی: بررسی کتابسنجانه

رحیم علیجانی^۱ | نورالله کرمی^۲ | فاطمه محمدی^۳

دریافت: ۱۳۸۷/۱۲/۲۶ پذیرش: ۱۳۸۸/۶/۳۱

مقدمه

تولید و چاپ مقاله به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مهارت‌ها و شاخصه‌های تحقیق و توسعه شناخته شده است. به همین دلیل بسیاری از پژوهشگران جهت آگاهی سایر پژوهشگران، این شاخص‌ها (تولید و چاپ مقاله) را مورد بررسی و تحقیق قرار داده‌اند.

در موارد مختلف، تبدلات و ارتباطات علمی پژوهشگران در سراسر جهان، با چاپ مقالات علمی در مجلات مختلف مورد مطالعه قرار می‌گیرد تا میزان تولید، رشد، و توسعه علم در هر کشور و یا رشته خاص نمایان شود و بتوان از آن جهت سیاست‌گذاری در نظام آموزشی و پژوهشی کشور بهره‌برداری کرد. یکی از شیوه‌های بررسی وضعیت کلی پژوهش، استفاده از مطالعات کتابسنجی است، که با بررسی مقالات پژوهشی منتشر شده در نشریات علمی صورت می‌گیرد. در این مطالعات، از تولیدات علمی، اندازه‌گیری کمی به عمل می‌آید تا مشخص شود که فراوانی پژوهش‌های هر کشور، نهاد، رشته علمی، و هر فرد و روند آن چگونه است؛ پژوهشگران چه زمینه‌هایی را برای پژوهش خود برمی‌گزینند؛ و چه زمینه‌هایی مورد غفلت واقع شده است؛ چه کسانی و چه نهادهایی و در کجا پژوهش‌ها را انجام می‌دهند؛ تا چه حد از این پژوهش‌ها حمایت‌های مالی می‌گردد؛ و این پژوهش‌ها چه اثرگذاری بر محیط علمی دارد (شریفی، ۱۳۸۲، ص ۸۹).

مجلات علمی، به‌عنوان یکی از ابزارهای اطلاع‌رسانی علمی و به‌عنوان یکی از

۱. عضو هیئت‌علمی دانشگاه پیام نور

alijani@pnu.ac.ir

۲. کارشناس ارشد کتابداری

و اطلاع‌رسانی مرکز منطقه‌ای

اطلاع‌رسانی علوم و فناوری

karaminus@gmail.com

۳. دانشجوی کارشناسی کتابداری

و اطلاع‌رسانی دانشگاه پیام نور

مشخصه‌های اصلی ورود یک نظام اجتماعی به دوره توسعه‌یافتگی تلقی می‌شوند و در شکل‌دهی به شبکه پیچیده تبادل اطلاعات در سطح جهان از نقش ویژه‌ای برخوردارند. مجلات علمی، یکی از ابزارهای بارورساز صنعت محسوب می‌شوند، چرا که از یکسو میان مجامع علمی و پژوهشگران ارتباط برقرار می‌کنند و از سوی دیگر، علم را از بخش‌های دانشگاهی و تحقیقاتی به حوزه صنعت و تولید انتقال می‌دهند. ارتباط نزدیک مجلات علمی با دانشگاه، پژوهش، و صنعت سبب می‌شود که موضوع مجلات علمی با مباحث کلان توسعه و رشد صنعتی و اجتماعی پیوند یابد و بازتاب‌دهنده حد توسعه‌یافتگی باشد، چنانکه امروزه می‌توان در کنار پیشرفت‌های شتابان علم و فناوری در جهان توسعه‌یافته شاهد انتشار انبوه روزافزون نشریات علمی بود (ریاحی‌نیا، ۱۳۷۵، ص ۱۷).

بیان مسئله

مجلات کتابداری و اطلاع‌رسانی، یکی از منابع اصلی جهت تبادل اطلاعات و بستر مهمی برای آزمایش، سنجش، و ارزش‌گذاری نویافته‌های این رشته می‌باشند (حری، ۱۳۷۶، ص ۲۴).

در این مقاله، با استفاده از روش کتابسنجی به بررسی و تجزیه و تحلیل مقالات موجود در فصلنامه اطلاع‌شناسی پرداخته شده است. نشریه اطلاع‌شناسی (تأسیس ۱۳۸۲)، به‌صورت فصلنامه در حوزه اطلاع‌رسانی و کتابداری و با گستره توزیع بین‌المللی، با حمایت دفتر پژوهش‌های فرهنگی (صاحب امتیاز) منتشر می‌شود. این فصلنامه، دارای رویکردی عملی - تحلیلی است که به جنبه‌های نظری علم اطلاعات و مباحث وابسته به آن از قبیل فناوری اطلاعات، نیازسنجی اطلاعات، رفتار اطلاع‌یابی، نظام‌ها و فرایندهای اطلاع‌رسانی و اطلاع‌جویی، و مفاهیم وابسته به آنها می‌پردازد. اکثر مقالات به زبان فارسی هستند، اما مجله از انتشار مقالات انگلیسی نیز استقبال می‌کند.

هدف اصلی مجله اطلاع‌شناسی، فراهم کردن شرایط تعالی اندیشه‌ها در زمینه زیرساخت‌های مرتبط با فعالیت‌های اطلاعاتی، با توجه به جنبه‌های مفهومی، ابزاری، و کارکردی است. برای تحقق این هدف، اطلاع‌شناسی به مثابه شناخت ماهیت اطلاعات، توانایی‌های اطلاعاتی، اکوسیستم‌های اطلاعاتی، ابزارهای انتقال اطلاعات، و نیز سیاست‌ها، راهبردها، و روش‌های ناظر بر اطلاعات و اطلاع‌رسانی در معنایی گسترده در نظر گرفته شده است. بنابراین، استادان، دانشجویان کتابداری، اطلاع‌رسانان، و صاحبان سایر حرفه‌های مرتبط با مقوله‌های پیشگفته و دیگر علاقه‌مندان، مخاطبان بالقوه این مجله تلقی شده‌اند. سردبیر فصلنامه، دکتر نرگس نشاط و مدیر مسئول آن دکتر عباس حری می‌باشند.

پیشینه پژوهش

کولانیان (۱۳۷۷)، در پژوهشی با عنوان «بررسی میزان کاربرد انواع منابع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه واکسن و سرم‌سازی رازی کرج (تحلیل استنادی نشریه آرشیو مؤسسه رازی)» به بررسی آن پرداخته است. یافته‌های پژوهش نشان داد که در ۵۴۵ عنوان مقاله، ۶۱۷۳ بار استناد شده است. بالاترین میزان استناد مربوط به نشریات ادواری می‌باشد. ۶۲/۵۴ درصد از استنادها به زبان انگلیسی است. همچنین، ۲۲ عنوان نشریه، طبق قانون بردفورد، ۴۳/۲۱ درصد از استنادها را به خود اختصاص داده بودند. همچنین میانگین کل استناد ۱۱/۳۲ منبع در هر مقاله است.

کرمی، علیجانی، و صالحی (۱۳۸۶)، در پژوهشی با عنوان «فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات: مطالعه کتابسنجی» به بررسی این مجله از سال ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۴ پرداخته‌اند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که در این دوره ۵ ساله ۶۷ مقاله تألیفی، ۲۹ مقاله ترجمه‌ای، و ۷ مورد گزارش به چاپ رسیده است. همچنین، ۱۱۵ مؤلف و مترجم این مقالات را به چاپ رسانده‌اند. احمد شعبانی با چاپ ۵ مقاله تألیفی فعال‌ترین مؤلف، و همچنین با چاپ ۴ مقاله ترجمه‌ای فعال‌ترین مترجم می‌باشد. از نظر سازمانی، پژوهشگران پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران، با داشتن ۲۰ مؤلف در رتبه اول چاپ مقاله قرار دارند. همچنین یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که مردان در مقایسه با زنان مشارکت بیشتری در چاپ مقاله داشته‌اند.

محمدی و دادگر (۱۳۸۶)، در پژوهشی با عنوان «تحلیل استنادی مقاله‌های منتشر شده در ۳۰ شماره فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی بین سال‌های ۱۳۷۶-۱۳۸۴» به انجام رسانده‌اند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ۲۱۹ مقاله در دوره مورد بررسی به چاپ رسیده است که از این تعداد ۱۶۵ مقاله تألیفی و ۵۴ مقاله ترجمه‌ای می‌باشد. مقطع تحصیلی نویسندگان ۷۴ مقاله، کارشناسی ارشد و ۶۳ مقاله، دکتری بود. ۱۷۴۸ استناد در این مقاله‌ها به کار رفته بود. منابع به زبان انگلیسی با ۵۰/۳ و منابع فارسی با ۴۹/۷ درصد - با اندکی اختلاف - بالاتر از زبان فارسی قرار گرفته است.

کاتوزیان (۱۳۷۸)، در پژوهشی با عنوان «بررسی مقالات کتابداری و اطلاع‌رسانی مجلات فارسی ایران در فاصله سال‌های ۱۳۵۷-۱۳۷۲» پرداخته است. یافته‌های این پژوهش نشان داد که ۱۴۷ عنوان مجله فارسی زبان داخل کشور در مجموع، ۹۴۲ مقاله کتابداری و اطلاع‌رسانی منتشر کرده‌اند و از این میان مجله پیام کتابخانه با ۱۱/۴۰ درصد بالاترین سهم انتشار مقالات را برعهده داشته است. از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۲ انتشار مقالات این حوزه سیر صعودی داشته است، به طوری که مقالات تألیفی ۳/۰۴ برابر مقاله‌های

ترجمه شده بوده است. نگارش پیرامون موضوعات مرتبط با کتابخانه‌ها بیشترین گرایش موضوعی مقالات را به خود اختصاص داده بود. ۲۴ درصد نویسندگان ۴۸ درصد از سهم تولید مقالات را به خود اختصاص داده بودند.

شهریاری (۱۳۸۵)، در پژوهشی با عنوان «تحلیل استنادی مقالات فصلنامه علوم اطلاع‌رسانی (۱۳۵۱-۱۳۸۱)» باروش تحلیل استنادی به بررسی وضعیت استناد در مقالات فصلنامه علوم اطلاع‌رسانی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران از آغاز نشر (۱۳۵۱) تا پایان سال ۱۳۸۱، دوره هجدهم شماره‌های ۱ و ۲، پرداخته است. بدین منظور، مقالات تألیفی انتخاب شده و ۱۳۳۰ استناد آن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج این تحقیق نشان داد که از مجموع ۲۶۶ مقاله چاپ شده، ۱۵۹ مقاله تألیف و ۱۰۷ مقاله ترجمه است. بالاترین نیم‌عمر به گزارش، با ۹ سال و ۷ ماه، و کمترین آن به یادداشت شخصی، با ۶ ماه، تعلق دارد. ۸۱/۷ درصد استنادها در حوزه کتابداری و ۱۸/۳ درصد غیر کتابداری و یا نامشخص بوده‌اند.

برنن^۴ (۱۹۷۸)، قانون پراکندگی بردفورد را با تجزیه و تحلیل استنادات مجله *Tropical Diseases Bulletin* مورد بررسی قرار داد. یافته‌های این پژوهشگر نشان می‌دهد که قانون بردفورد در مورد این مجله مناسب دارد، به گونه‌ای که تعداد قابل توجهی از مقالات مورد استناد در تعداد اندکی از مجلات به چاپ رسیده بود. علاوه بر این، بیشتر مقالات از منابع انگلیسی زبان استفاده کرده بودند.

القالاف^۵ (۲۰۰۳)، در پژوهشی با عنوان «الگوهای استناد در مجله کویتی *Medical Principles and Practice*: ۱۲ سال نخست، ۱۹۸۹-۲۰۰۰» به بررسی وضعیت استناد در این مجله پرداخت. یافته‌های این پژوهشگر نشان می‌دهد که ۴۷۴۰ منبع در ۲۲۱ مقاله مورد استفاده قرار گرفته است. کلیه استنادات برای تجزیه و تحلیل وارد نرم‌افزار *ProCite* گردید. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که مؤلفان این مجله کویتی به صورتی عمدتاً از مدارک انگلیسی زبان برای استنادات خود استفاده می‌کنند. همچنین، در آن حیطه زمانی، منابع الکترونیکی به ندرت مورد استناد قرار گرفته بودند. ۳۲/۵۹ درصد از منابع نیم‌عمر کمتر از شش ماه دارند، و بالآخره ۸۷/۷۸ درصد از مؤلفان این مجله یا کویتی یا از کشورهای عربی بوده‌اند.

روش‌شناسی پژوهش

در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از روش کتابسنجی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مدارک منتشر شده توسط متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی

4. Brennan
5. Al-Qallaf

داخل و خارج از کشور در مجله اطلاع‌شناسی، از ابتدای انتشار این مجله در سال ۱۳۸۲ تا آخرین شماره منتشر شده یعنی شماره ۱۹ بهار ۱۳۸۷، می‌باشد. در پژوهش جاری، گردآوری و تجزیه داده‌ها طی یک دوره ۲ ماهه انجام گردید. روشی که پژوهشگران به کار گرفتند به این صورت بود که بعد از فیش‌برداری از قسمت‌های مورد نیاز هر مدرک، مانند صفحه عنوان و فهرست منابع و یادداشت‌برداری از آنها، داده‌های جمع‌آوری شده را، جهت تجزیه و تحلیل، وارد نرم‌افزار اکسل کردند. برای اطمینان از صحت مرور، در انتهای جمع‌آوری داده‌ها، بار دیگر کلیه داده‌ها با منابع مطابقت داده شد. قابل ذکر است که کلیه مدارک اعم از ترجمه، تألیف، و سایر مدارک و استنادها محاسبه گردید. تعداد معدودی از مدارک، مشخصاتی از جمله مدرک تحصیلی، رتبه علمی، نام استان را ذکر نکرده بودند که در این مقاله با نام «نامشخص» در جدول‌ها آمده است.

سؤال‌های پژوهش

۱. فعال‌ترین نویسندگان چه کسانی هستند؟
۲. فعال‌ترین مترجمان چه کسانی هستند؟
۳. چه تعداد منابع فارسی، لاتین، و اینترنتی در تولید مدارک مجله اطلاع‌شناسی مورد استفاده قرار گرفته است؟
۴. پژوهشگران کدام استان‌ها بیشترین فعالیت را در تولید مدارک داشته‌اند؟
۵. چه تعداد و چه نوع مدارکی اعم از تألیف، ترجمه، و گزارش در این مجله به چاپ رسیده‌اند؟
۶. توزیع نویسندگان مدارک برحسب مدرک تحصیلی به چه صورت می‌باشد؟
۷. توزیع نویسندگان مدارک برحسب رتبه علمی به چه صورت می‌باشد؟

یافته‌های پژوهش

۱. فعال‌ترین نویسندگان چه کسانی هستند؟
در جدول ۱، نویسندگانی که حداقل ۳ مدرک در طول دوره مورد بررسی داشته‌اند نشان داده شده است. طبق این جدول نرگس نشاط با تولید یا مشارکت در تولید ۱۰ مدرک در رتبه اول قرار می‌گیرد. همچنین عباس حری با تولید یا مشارکت در تولید ۹ مدرک در رتبه دوم قرار دارد. سایر نویسندگان فعال و تعداد مدارک و درصد مدارک آنها در جدول ۱ نشان داده شده است.

درصد	تعداد	نام نویسندگان
۶/۳	۱۰	نرگس نشاط
۵/۷	۹	عباس حری
۳/۱	۵	کیوان کوشا
۲/۵	۴	محمد حسن زاده
۱/۹	۳	هیلان علی اکبرزاده
۱/۹	۳	بشارت فتاحی
۱/۹	۳	حمیدرضا جمالی مهموئی
۱/۹	۳	داریوش علی محمدی
۱/۹	۳	زهرا حداد
۱/۹	۳	علیرضا نوروزی
۱/۹	۳	محمد رضا قانع
۱/۹	۳	نرگس خلیل مقدم
۱/۹	۳	هاجر ستوده
۱/۹	۳	یزدان منصوریان
۱/۹	۳	یعقوب نوروزی

جدول ۱
فعال ترین نویسندگان

۲. فعال ترین مترجمان چه کسانی هستند؟

طبق جدول ۲، در کل ۱۵ نفر در ترجمه ۱۴ مدرک شرکت داشته اند. که از این میان، دو مقاله هر کدام دارای دو مترجم می باشد و دو مقاله هم توسط یک مترجم به چاپ رسیده است. طبق این جدول آقای حمید کشاورز با چاپ دو مدرک ترجمه ای فعال ترین مترجم در این مجله می باشد.

درصد	تعداد	نام مترجمان
۱/۲۶	۲	حمید کشاورز
۰/۶۳	۱	سعید غفاری
۰/۶۳	۱	عبدالحمید معرف زاده
۰/۶۳	۱	امیررضا اصنافی
۰/۶۳	۱	نرگس محمدعلیپور / فریبرز درودی
۰/۶۳	۱	غلام حیدری
۰/۶۳	۱	مریم اسدی / اکرم اسدی
۰/۶۳	۱	هیلان علی اکبرزاده
۰/۶۳	۱	محمد خندان
۰/۶۳	۱	صدیقه محمد اسماعیل
۰/۶۳	۱	مرضیه هدایت
۰/۶۳	۱	فاطمه ناهید طباطبایی
۰/۶۳	۱	هادی حری

جدول ۲

فعال‌ترین مترجمان

۳. چه تعداد منابع فارسی، لاتین، و اینترنتی در تولید مدارک مجله اطلاع‌شناسی مورد استفاده قرار گرفته است؟

طبق جدول ۳، استفاده از منابع لاتین در این مجله بیشتر از سایر منابع می‌باشد. به طوری که، ۱۶۴۳ منبع لاتین معادل ۵۴/۵۸ درصد از منابع لاتین استفاده شده است. همچنین منابع فارسی - با فاصله‌ای کم - بیشتر از منابع اینترنتی مورد استفاده قرار گرفته است.

نوع منابع	تعداد	درصد
منابع لاتین	۱۶۴۳	۵۴/۵۸
منابع فارسی	۶۹۸	۲۳/۱۹
منابع اینترنتی	۶۶۹	۲۲/۲۳
جمع	۳۰۱۰	۱۰۰۰۰

جدول ۳

تعداد منابع مورد استفاده
در تولید مدارک

۴. پژوهشگران کدام استان‌ها بیشترین فعالیت را در تولید مدارک داشته‌اند؟

طبق جدول ۴، به‌طور کلی، ۱۸۲ نویسنده در تولید ۱۵۹ مدرک تولید شده در این مجله دست داشته‌اند، که از این تعداد ۱۱۹ نویسنده از استان تهران در تولید یا مشارکت در تولید مدارک این مجله فعالیت داشته‌اند و از این حیث در رتبه اول در بین سایر استان‌ها قرار می‌گیرند. استان خوزستان با داشتن ۱۶ نویسنده در رتبه دوم قرار دارد. همچنین استان خراسان رضوی با ۱۳ نویسنده و استان فارس با ۱۱ نویسنده به‌ترتیب در رتبه‌های سوم و چهارم قرار دارند. سایر استان‌ها و تعداد پژوهشگران آن استان در جدول ۴ نشان داده شده است.

نام استان‌ها	تعداد	درصد
تهران	۱۱۹	۶۵/۴
خوزستان	۱۶	۸/۸
خراسان رضوی	۱۳	۷/۱
فارس	۱۱	۶
نم‌شخص	۹	۴/۹
استرالیا	۲	۱/۱
اصفهان	۲	۱/۱
مازندران	۲	۱/۱
لرستان	۲	۱/۱
آذربایجان شرقی	۱	۰/۵
بوشهر	۱	۰/۵
همدان	۱	۰/۵
کرمان	۱	۰/۵
مالزی	۱	۰/۵
پاکستان	۱	۰/۵
جمع	۱۸۲	۱۰۰

جدول ۴

فعال‌ترین استان‌ها

۵. چه تعداد و چه نوع مدارکی اعم از تألیف، ترجمه، و گزارش در این مجله به چاپ رسیده است؟

همانطور که در جدول ۵ مشاهده می‌گردد ۴ نوع مدرک مختلف در این مجله به چاپ رسیده است. مدارک تألیفی با ۱۱۴ مورد (۷۱/۷ درصد) بیشترین نوع مدارک به چاپ رسیده می‌باشد. سایر انواع مدارک و تعداد آنها در جدول ۵ نشان داده شده است.

نوع مدارک	تعداد	درصد
مقاله تألیفی	۱۱۴	۷۱/۷
گزارش	۱۸	۱۱/۳
مقاله ترجمه‌ای	۱۴	۸/۸
معرفی و نقد کتاب	۱۳	۸/۲
جمع	۱۵۹	۱۰۰

جدول ۵

انواع مدارک تولید شده و تعداد آنها

۶. توزیع نویسندگان مدارک برحسب مدرک تحصیلی به چه صورت می‌باشد؟

طبق جدول ۶، نویسندگان مدارک تولید شده در فصلنامه اطلاع‌شناسی با مدرک کارشناس ارشد کتابداری ۶۰ نفر (۳۳ درصد) می‌باشند که بیشترین فعالیت را در بین نویسندگان با مدارک تحصیلی مختلف داشته‌اند. همچنین ۵۳ نفر از نویسندگان معادل ۲۹/۱ درصد دانشجویان دکتری می‌باشند که در رتبه دوم قرار گرفته‌اند. جدول ۶ تعداد نویسندگان و مدارک تحصیلی آنها را نشان می‌دهد. از آنجا که بعضی مدارک دارای بیشتر از یک نویسنده بودند تفاوت در تعداد مدارک و تعداد نویسندگان و مدارک آنها مشاهده می‌شود.

مدرک تحصیلی	تعداد	درصد
کارشناس ارشد کتابداری	۶۰	۳۳
دانشجوی دکتری	۵۳	۲۹/۱
دکتری کتابداری	۳۷	۲۰/۳
نلمشخص	۱۳	۷/۱
دانشجوی کارشناسی ارشد	۱۰	۵/۵
کارشناس کتابداری	۸	۴/۴
دانشجوی کارشناسی	۱	۰/۵
جمع	۱۸۲	۱۰۰

جدول ۶

توزیع نویسندگان برحسب مدرک تحصیلی

۷. توزیع نویسندگان مدارک برحسب رتبه علمی به چه صورت می باشد؟

جدول ۷ نشان می دهد که تعداد ۵۲ نفر از نویسندگان دارای رتبه علمی کارشناس ارشد کتابداری می باشند که در جایگاه اول قرار می گیرند. همچنین، ۴۴ نفر از نویسندگان، با رتبه علمی مربی در جایگاه دوم قرار دارند. سایر رتبه های علمی و تعداد آنها در جدول ۷ مشخص شده اند.

رتبه علمی نویسندگان	تعداد	درصد
استاد	۹	۴/۹
استادیار	۲۰	۱۱/۰
دانشجوی دکتری	۱۶	۸/۸
دانشجوی کارشناسی ارشد	۳	۱/۶
دانشیار	۵	۲/۷
مربی	۴۴	۲۴/۲
کارشناس ارشد کتابداری	۵۲	۲۸/۶
کارشناس کتابداری	۱۰	۵/۵
عضویت علمی	۸	۴/۴
نمناخص	۱۴	۷/۷
دانشجوی کارشناسی	۱	۰/۵
جمع	۱۸۲	۱۰۰

جدول ۷

توزیع نویسندگان
برحسب رتبه علمی

بحث و نتیجه گیری

یافته های این پژوهش نشان داد که از ابتدا تا شماره ۱۹ این مجله در بهار ۱۳۸۷، تعداد ۱۵۹

مدرک، در این مجله به چاپ رسیده است. این مدارک دارای ۱۶۴۳ منبع لاتین، ۶۹۸ منبع فارسی، و ۶۶۹ منبع اینترنتی می‌باشند. از ۱۵۹ مدرک موجود، ۱۱۴ مدرک تألیفی، ۱۴ مدرک ترجمه‌ای، ۱۸ مدرک گزارش، و ۱۳ مدرک نیز معرفی و نقد کتاب می‌باشد.

استفاده از منابع لاتین و اینترنتی به نسبت دیگر پژوهش‌ها مانند کاتوزیان، شهریاری، و حری رو به افزایش داشته است. از نظر توزیع استانی، تعداد ۱۱۹ نویسنده مدارک تولیدشده در این مجله، از محققان و پژوهشگران استان تهران بوده‌اند، از آنجاکه مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی در حوزه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی در استان تهران، نسبت به دیگر استان‌ها، بیشتر می‌باشد این مهم دور از انتظار نیست. همچنین، از ابتدای شروع به کار این مجله تا آخرین شماره چاپ شده آن، ۱۱۴ مدرک تألیفی، ۱۴ مدرک ترجمه‌ای، ۱۸ مورد گزارش، و ۱۳ مورد معرفی و نقد کتاب در آن به چاپ رسیده است. نرگس نشاط با تولید یا مشارکت در تولید ۱۰ مدرک و عباس حری نیز با تولید یا مشارکت در تولید ۹ مدرک، از فعال‌ترین مؤلفان در این دوره می‌باشند. با توجه به آنکه نرگس نشاط سردبیر این مجله و عباس حری مدیر مسئول این مجله می‌باشند، این نکته قابل توجه می‌باشد. همچنین، حمید کشاورز با چاپ ۲ مقاله ترجمه‌ای در این فصلنامه، فعال‌ترین مترجم در بین سایر مترجمان می‌باشد. همچنین، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ۶۰ نفر از نویسندگان مدرک کارشناسی ارشد کتابداری و ۵۳ نفر دانشجوی دوره دکتری می‌باشند که به ترتیب در رتبه‌های اول و دوم قرار می‌گیرند. اعضای هیئت علمی با رتبه مربی سهم بیشتری در تولید و چاپ مدارک در این بررسی داشته‌اند. با توجه به فعالیت کم دانشجویان کارشناسی ارشد در این پژوهش، این گروه باید تلاش بیشتری جهت چاپ و تولیدات علمی در این حوزه بنمایند. همچنین ۱۳ نفر از نویسندگان، مدرک تحصیلی و ۱۴ نفر رتبه علمی خود را مشخص ننموده‌اند که جا دارد دست‌اندرکاران این مجله استاندارد خاصی را جهت این مورد تهیه و در مجله در قسمت ارسال مقاله درج نمایند تا در این موارد یکدستی به وجود آید.

منابع

- حری، عباس (۱۳۷۶). «بررسی وضعیت مجلات منتشر شده در ایران: در طول برنامه پنج‌ساله توسعه (۱۳۶۸-۱۳۷۲)»، *کتابداری*، ۲۶-۲۷: ۲۲-۳۷.
- ریاحی‌نیا، نصرت (۱۳۷۵). «بررسی میزان کاربرد نشریات لاتین در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری». پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه تربیت مدرس.
- شریفی، ونداد (۱۳۸۲). «علم‌سنجی و علوم‌شناختی». *تازه‌های علوم‌شناختی*، ۵ (۲): ۸۹-۹۱.
- شهریاری، پرویز (۱۳۸۵). «تحلیل استنادی مقالات فصلنامه علوم اطلاع‌رسانی (۱۳۵۱-۱۳۸۱)». *فصلنامه کتاب*، ۱۷ (۳): ۸۹-۱۰۲.

کاتوزیان، آذر (۱۳۷۸). «بررسی مقالات کتابداری و اطلاع‌رسانی مجلات فارسی ایران ۱۳۵۷-۱۳۷۲». *فصلنامه کتاب*، ۱۰ (۳): ۵۹-۶۷.

کریمی، نورالله؛ علیجانی، رحیم؛ صالحی، مریم (۱۳۸۶). «فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات: مطالعه کتابسنجی». *فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات*، ۲۲ (۴): ۳۸-۵۰.

کولائیان، فردین (۱۳۷۷). «بررسی میزان کاربرد انواع منابع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی موسسه واکسن و سرم‌سازی رازی کرج (تحلیل استنادی نشریه آرشیو موسسه رازی)». *فصلنامه کتاب*، ۹ (۱): ۷۹-۹۷.

محمدی، مهدی؛ متقی دادگر، امیر (۱۳۸۶). «تحلیل استنادی مقاله‌های منتشر شده در ۳۰ شماره فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی بین سالهای ۱۳۷۶-۱۳۸۴». *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۰ (۲): ۷-۳۶.

AL-Qullaf, Charlenel (2003). "Citation patterns in the Kuwaiti journal years, 1989 - 2000".

Scientometrics, 56 (3): 369 - 382.

Brennen, P. W.; Davey, W. P. (1978). "Citation analysis in the literature of tropical medicine".

Bulletin of the Medical Library Association, 66 (1): 24 - 30.

